

Analýza změn v nabídce spojů mezi Českou republikou a Polskem v kontextu jejich potenciálu

Jakub Taczanowski

Jagellonská univerzita v Krakově
Ústav geografie a územního rozvoje

Infrastruktura – historický stav

V roce 1989 byly v osobní dopravě v provozu pouze 2 ze 17 železničních hraničních přechodů, které historicky existovaly v 1945.

Zdroj: vlastní zpracování

Infrastruktura – změny mezi lety 1990 a 2025

Hraniční přechody mezi Českou republikou a Polskem
v provozu v osobní dopravě v letech 1990–2025:

1990:

- Petrovice u Karviné – Zebrzydowice E
- Lichkov – Międzylesie

2000:

- Petrovice u Karviné – Zebrzydowice E
- Lichkov – Międzylesie
- Český Těšín – Cieszyn E
- Bohumín – Chałupki E
- Meziměstí – Mieroszów

2007:

- Petrovice u Karviné – Zebrzydowice E
- Lichkov – Międzylesie
- Český Těšín – Cieszyn E
- Bohumín – Chałupki E
- Jindřichov ve Sl. – Głuchotały – Mikulovice

2010:

- Petrovice u Karviné – Zebrzydowice E
- Lichkov – Międzylesie E
- Bohumín – Chałupki E
- Jindřichov ve Sl. – Głuchotały – Mikulovice
- Královec – Lubawka

2020 a 2025:

- Petrovice u Karviné – Zebrzydowice E
- Lichkov – Międzylesie E
- Český Těšín – Cieszyn E
- Bohumín – Chałupki E
- Meziměstí – Mieroszów
- Jindřichov ve Sl. – Głuchotały – Mikulovice
- Královec – Lubawka
- Harrachov – Szklarska Poręba Jakuszyce

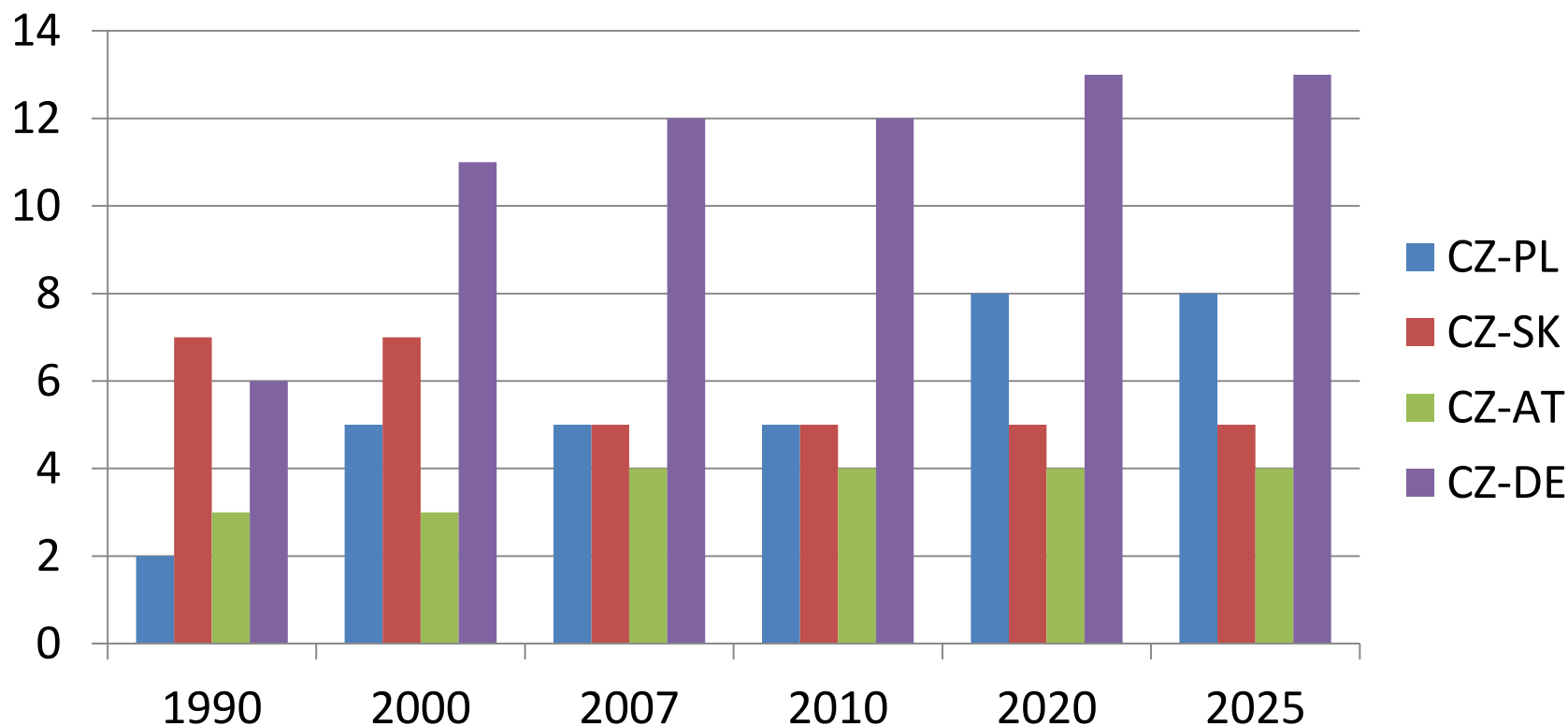
Provoz jen osobních vlaků

Provoz rychlíků a/nebo vlaků IC, EC EN

E - elektrifikace

Infrastruktura – srovnání hranic

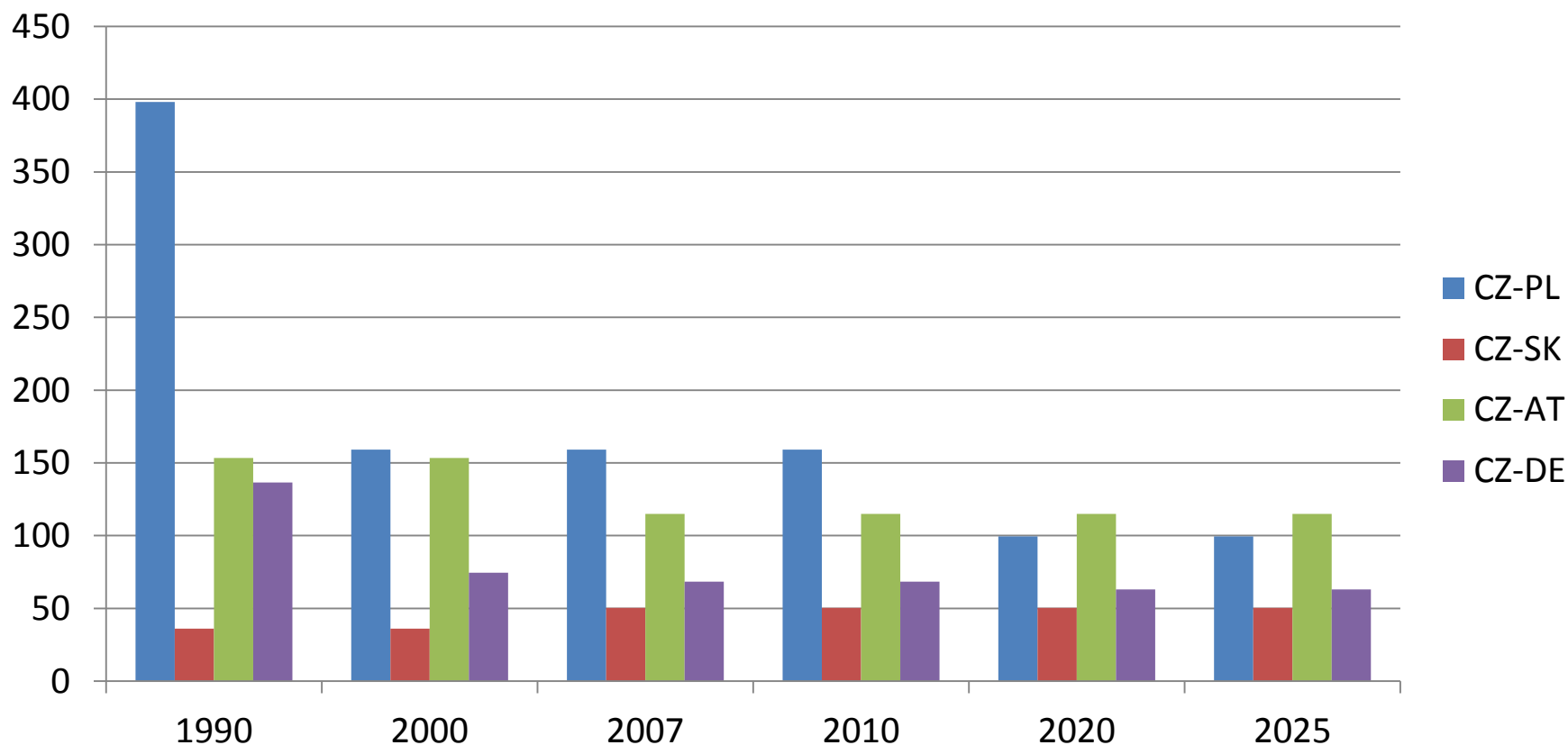
Počet hraničních přechodů mezi Českou republikou a Polskem, Slovenskem, Rakouskem a Německem
v provozu pro osobní dopravu v letech 1990–2025:

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Infrastruktura – srovnání hranic

Průměrná vzdálenost mezi hraničními přechody
v provozu v osobní dopravě v letech 1990–2025 [km]:

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Reaktivace přeshraničních železničních tratí na česko-polském pohraničí

- ❑ Po roce 2000 byly obnoveny dvě tratě v česko-polském pohraničí, které se nacházejí v oblastech s velkým turistickým potenciálem, a kde byl po druhé světové válce provoz přerušen:
 - Královec – Lubawka a
 - Harrachov – Szklarska Poręba Jakuszyce
- ❑ Po vstupu České republiky a Polska do schengenského prostoru v roce 2007 a ukončení hraničních kontrol byly vlaky Krnov – Jeseník projíždějící polskými Głuchołazy zpřístupněny cestujícím nastupujícím a vystupujícím v Polsku

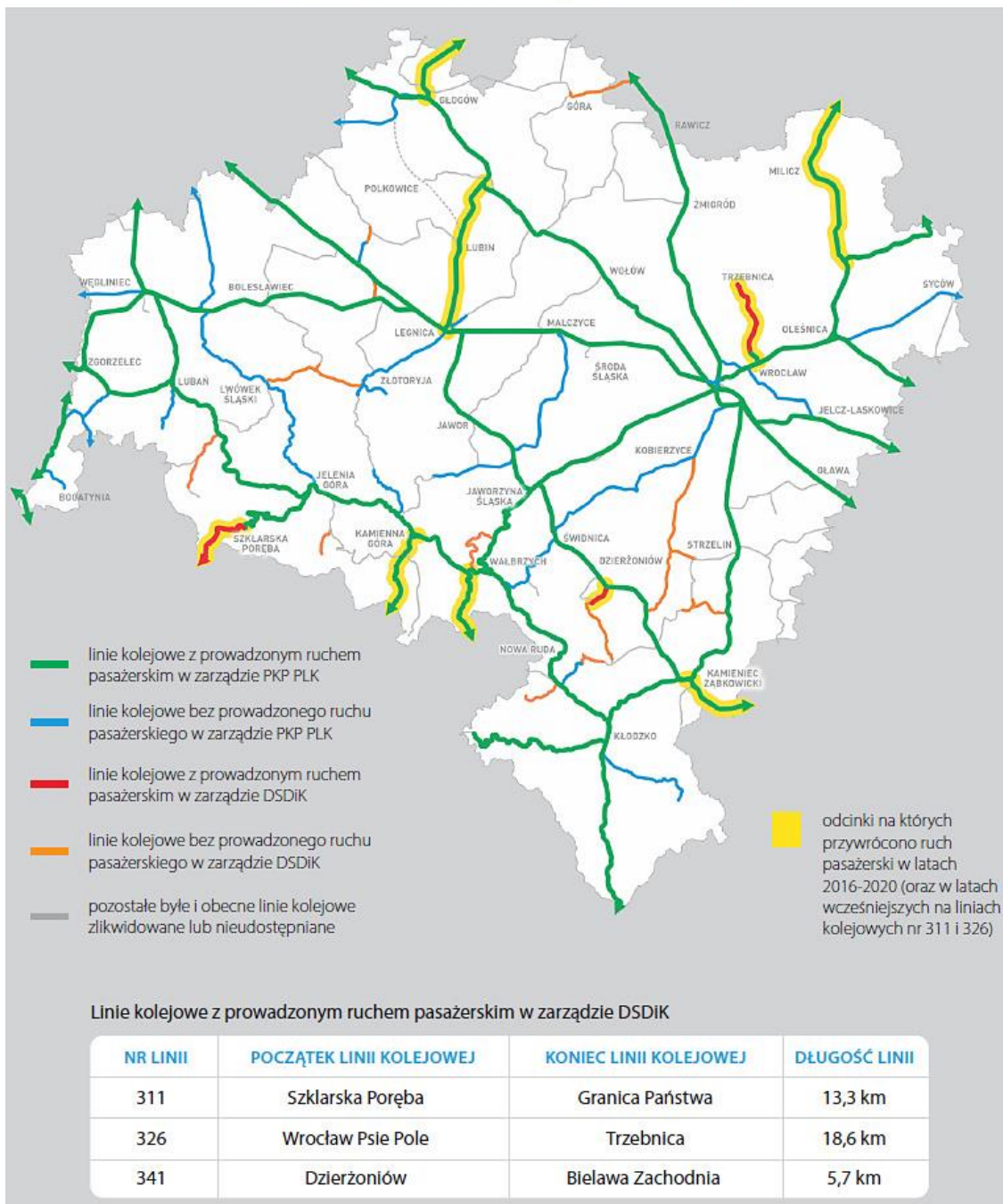
Trať Kořenov – Harrachov – Szklarska Poręba

Železniční síť Dolnoslezského vojvodství - obnovení tratí

Linie kolejowe w zarządzie PKP PLK S.A. i DSDiK

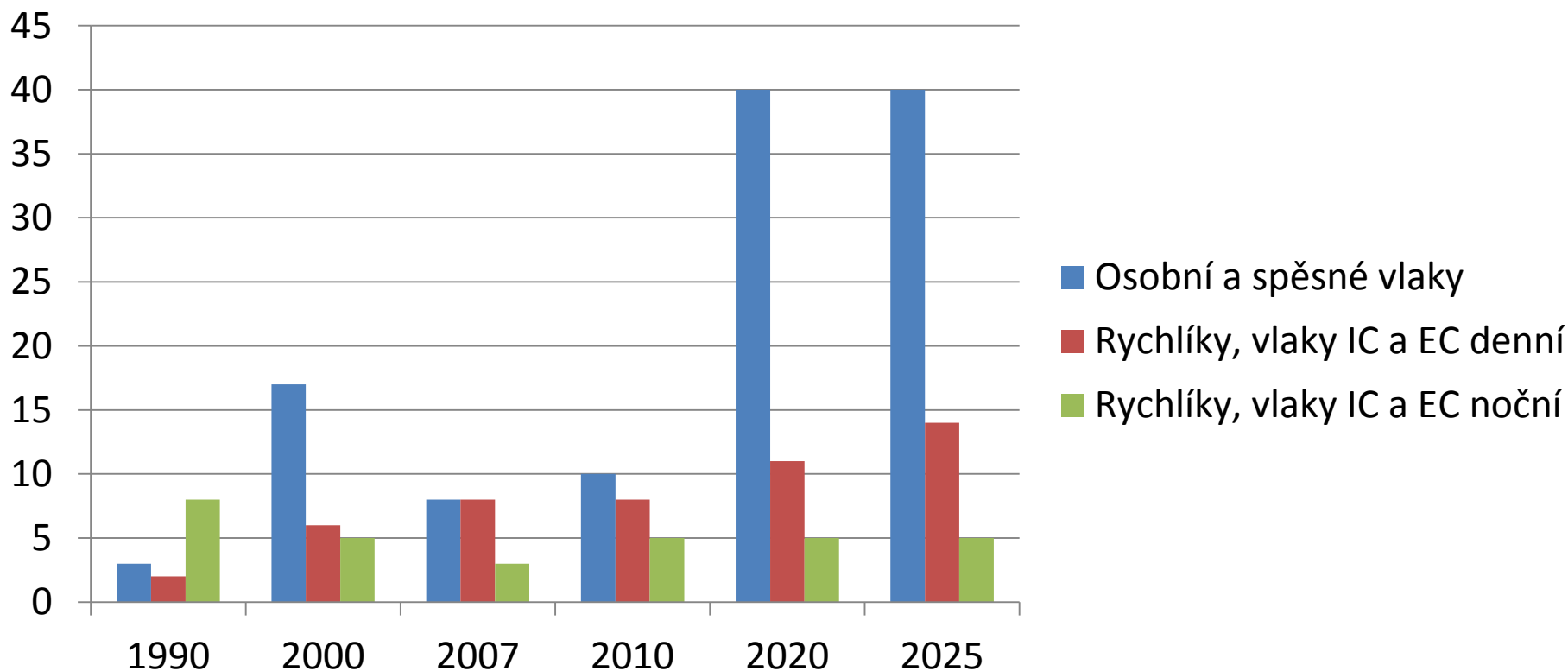

Źródło: dane UMWD.

Źródło: <https://www.nik.gov.pl/>

Nabídka spojů – změny mezi lety 1990 a 2025

Počet železničních spojů mezi Českou republikou a Polskem v pracovní dny v letní sezóně v letech 1990–2025:

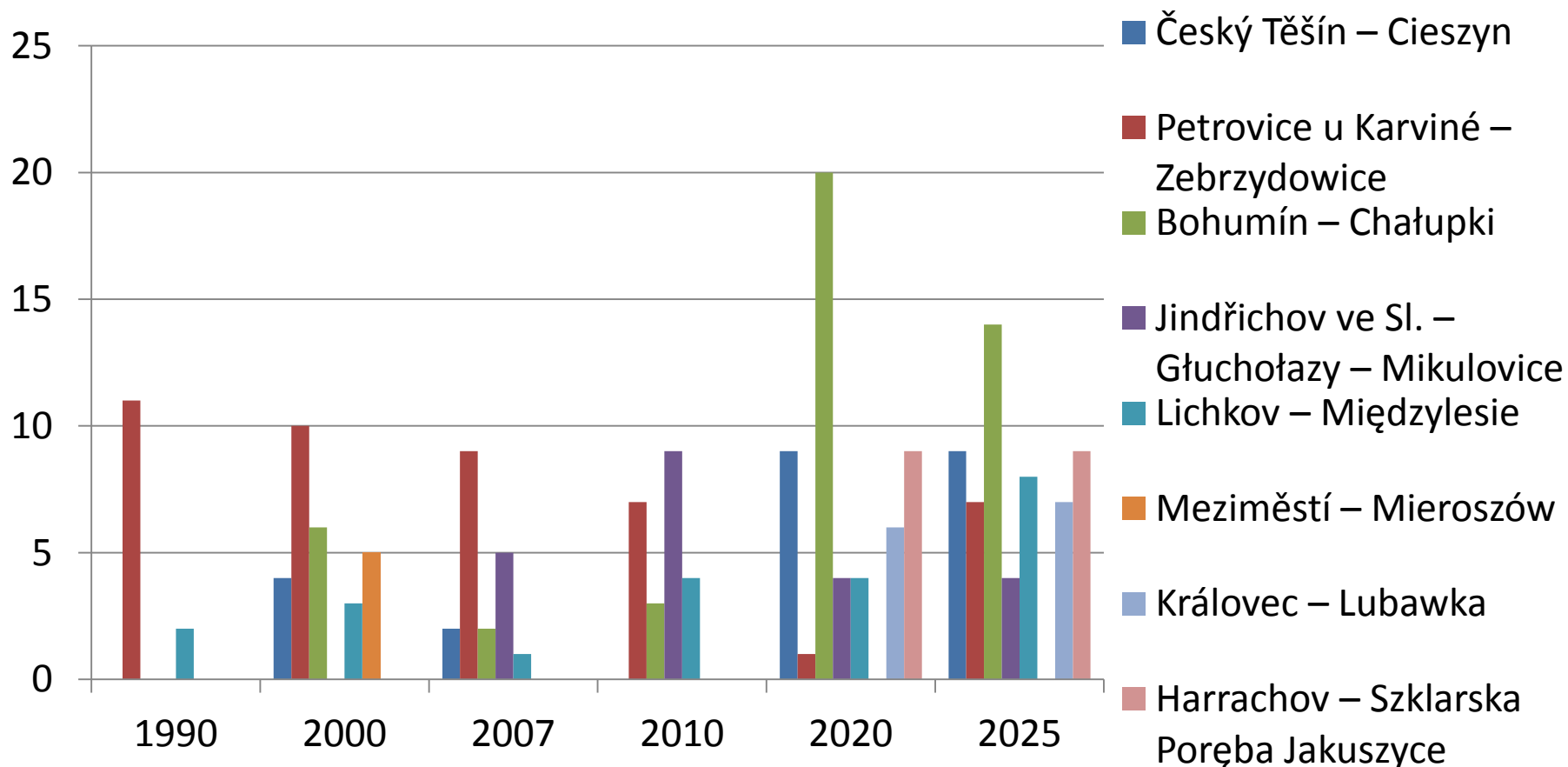

**Poznámka k celé analýze: údaje se vztahují k párům vlaků.
Přímé vozy nejsou zahrnuty.**

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Nabídka spojů – změny mezi lety 1990 a 2025

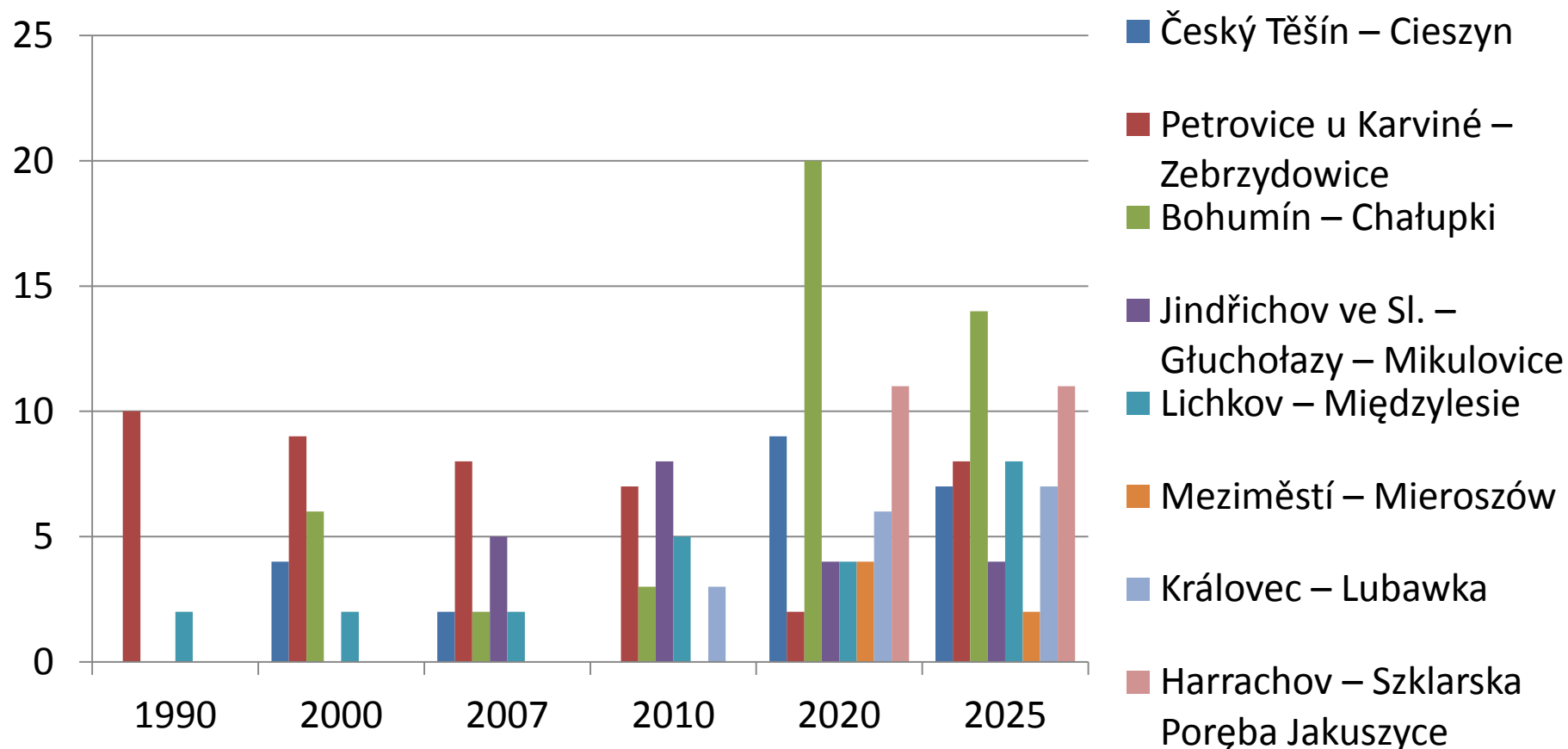
Počet železničních spojů mezi Českou republikou a Polskem v pracovní dny v letní sezóně v letech 1990–2025 na jednotlivých hraničních přechodech:

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Nabídka spojů – změny mezi lety 1990 a 2025

Počet železničních spojů mezi Českou republikou a Polskem v neděli v letní sezóně v letech 1990–2025 na jednotlivých hraničních přechodech:

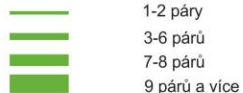
Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Legenda:

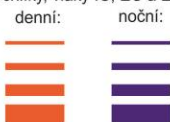
0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 1990:

osobní a spěšné vlaky:

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr

— Železniční trať s provozem rychlíků

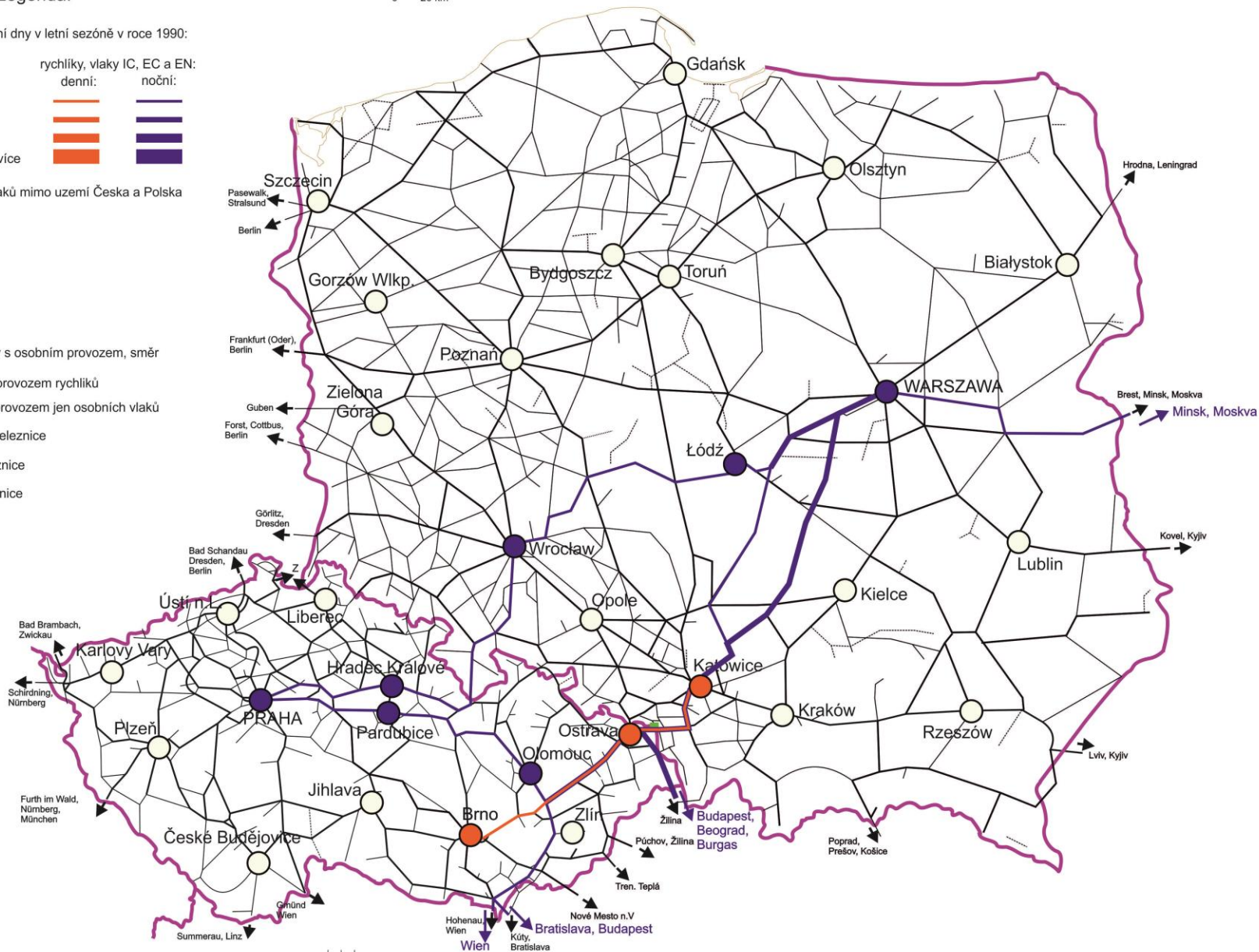
— Železniční trať s provozem jen osobních vlaků

..... Úzkorozchodné železnice

— Ozubnicové železnice

— Dnešní státní hranice

Z Žitava (Zittau)

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 1990

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD a <https://www.vagonweb.cz/>

Legenda:

0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 2000:

osobní a spěšné vlaky:

1-2 páry
3-6 pářů
7-8 pářů
9 pářů a více

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

denní:

noční:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr

— Železniční trať s provozem rychlíků

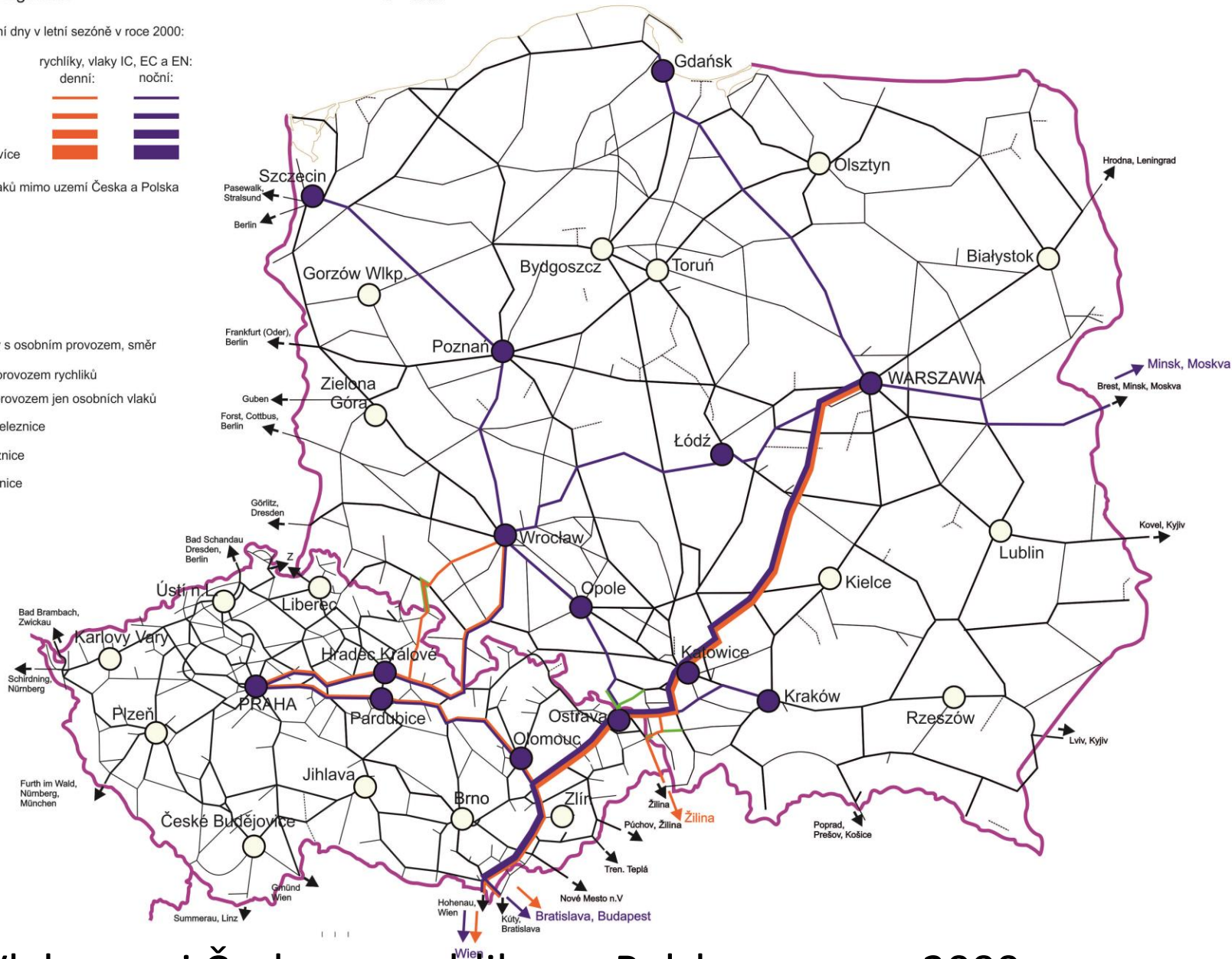
— Železniční trať s provozem jen osobních vlaků

..... Úzkorozchodné železnice

— Ozubnicové železnice

— Dnešní státní hranice

Z Žitava (Zittau)

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 2000

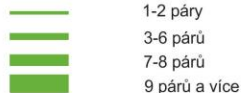
Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČD a <https://www.vagonweb.cz/>

Legenda:

0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 2007:

osobní a spěšné vlaky:

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Vlaky všech typů, které jezdí pouze v sobotu a neděli a/nebo v období prázdnin

Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr

— Železniční trať s provozem rychlíků

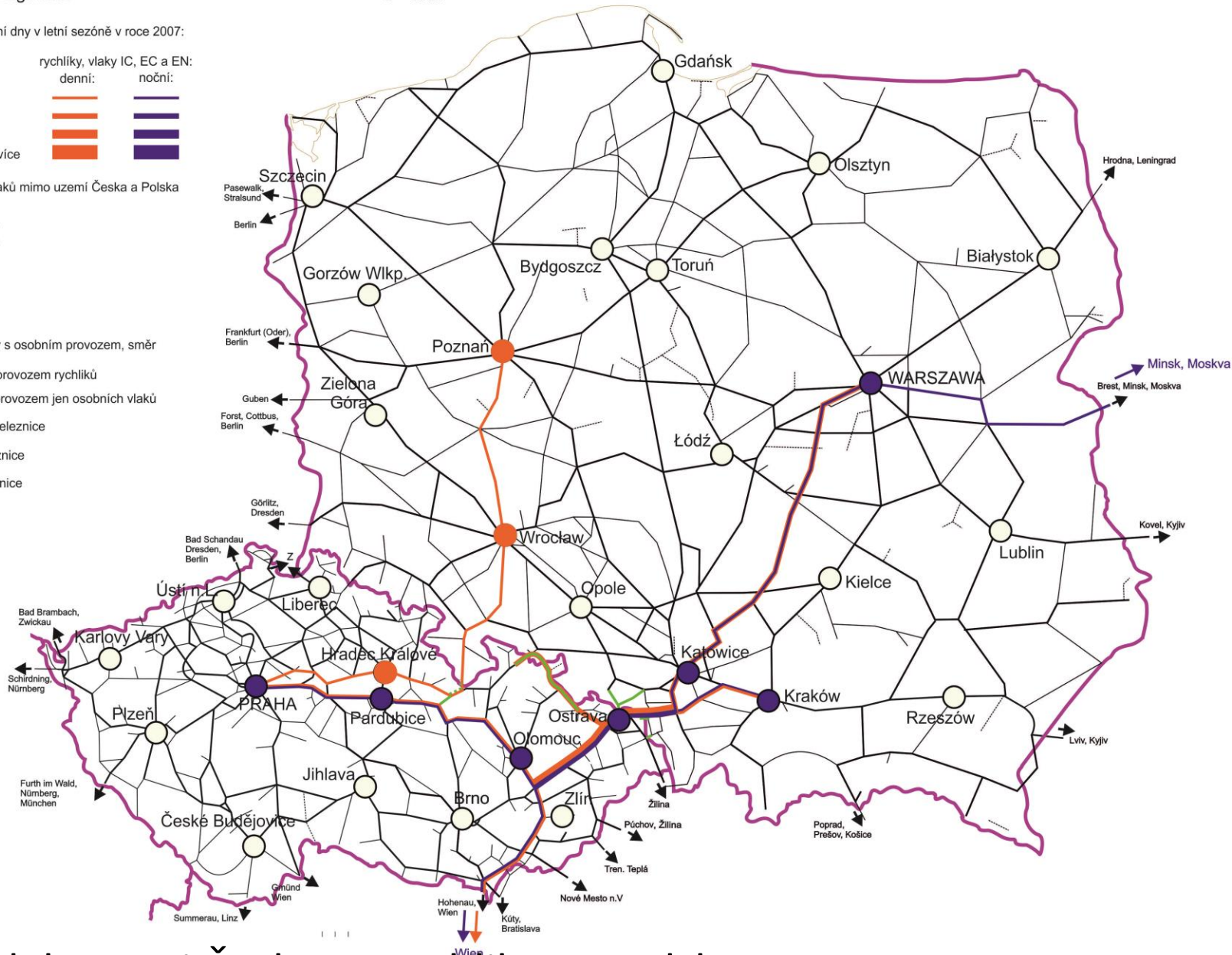
— Železniční trať s provozem jen osobních vlaků

..... Úzkorozchodné železnice

— Ozubnicové železnice

— Dnešní státní hranice

Z Žitava (Zittau)

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 2007

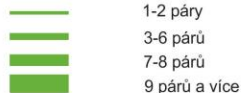
Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČD a <https://www.vagonweb.cz/>

Legenda:

0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 2010:

osobní a spěšné vlaky:

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Vlaky všech typů, které jezdí pouze v sobotu a neděli a/nebo v období prázdnin

Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr

— Železniční trať s provozem rychlíků

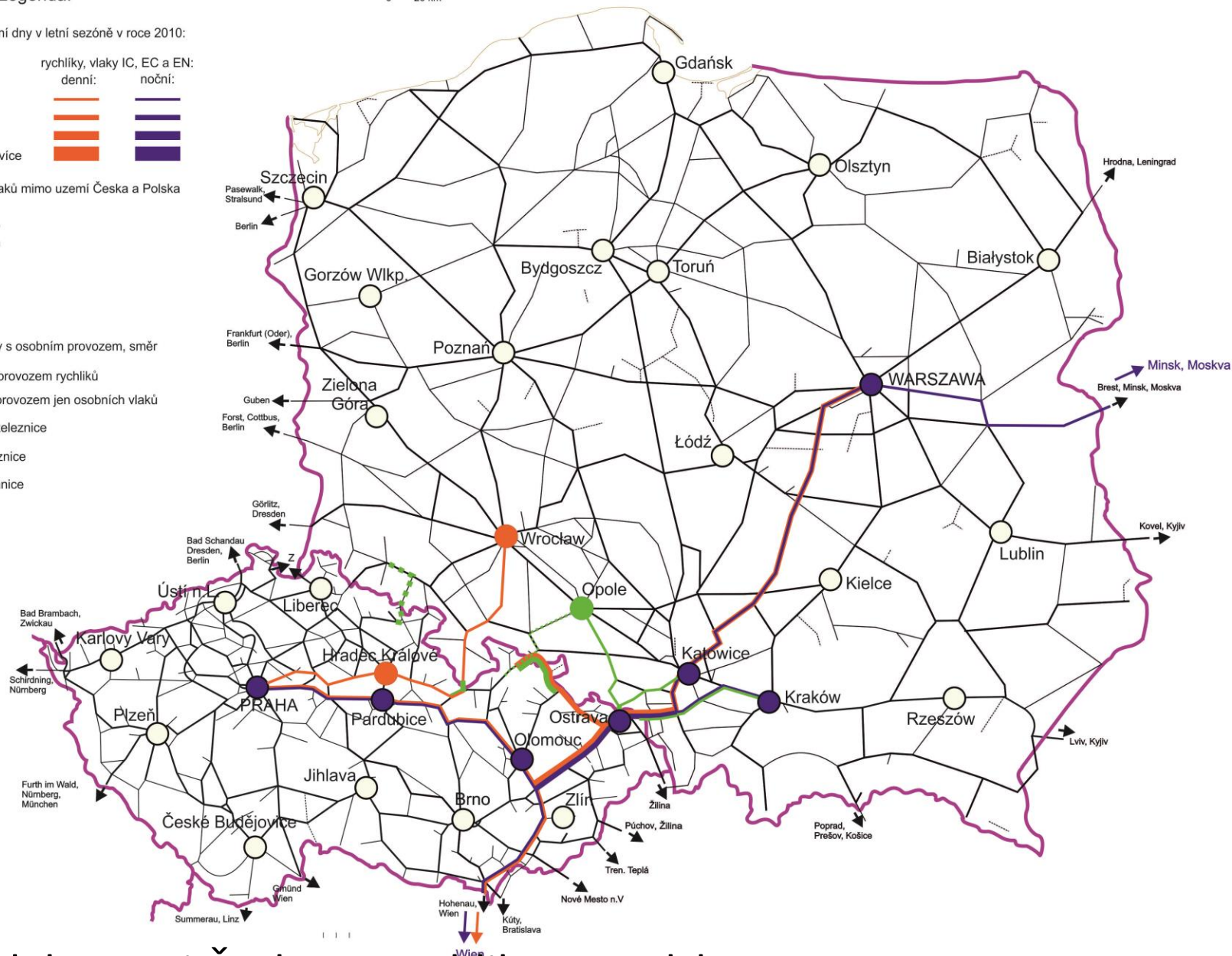
— Železniční trať s provozem jen osobních vlaků

..... Úzkorozchodné železnice

— Ozubnicové železnice

— Dnešní státní hranice

Z Žitava (Zittau)

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 2010

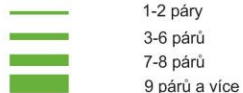
Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČD a <https://www.vagonweb.cz/>

Legenda:

0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 2020:

osobní a spěšné vlaky:

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

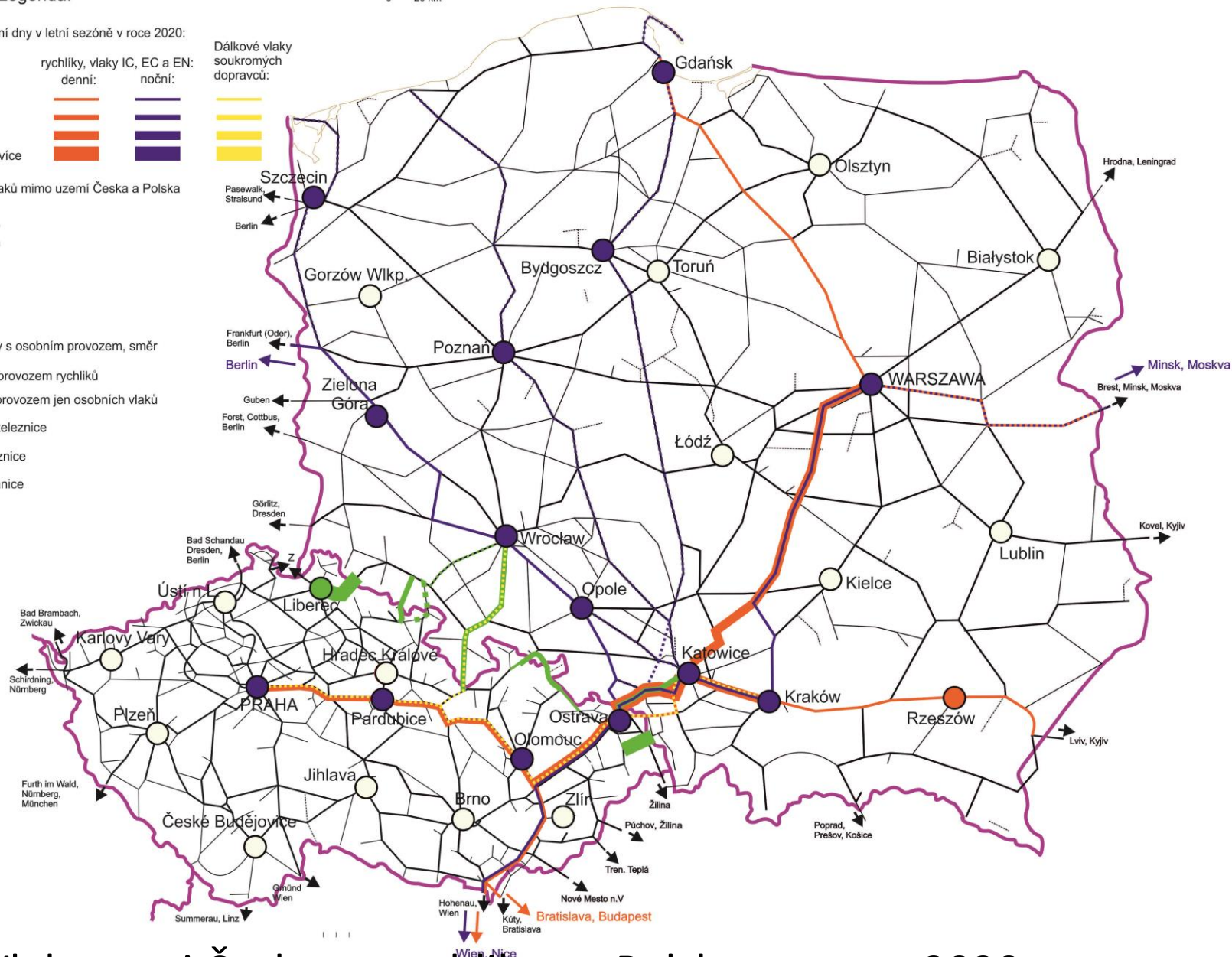
Dálkové vlaky soukromých dopravců:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Vlaky všech typů, které jezdí pouze v sobotu a neděli a/nebo v období prázdnin

- Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr
- Železniční trať s provozem rychlíků
- Železniční trať s provozem jen osobních vlaků
- Úzkorozchodné železnice
- Ozubnicové železnice
- Dnešní státní hranice
- Z Žitava (Zittau)

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 2020

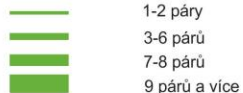
Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČD a <https://www.vagonweb.cz/>

Legenda:

0 20 km

Počet vlakových spojů v pracovní dny v letní sezóně v roce 2025:

osobní a spěšné vlaky:

rychlíky, vlaky IC, EC a EN:

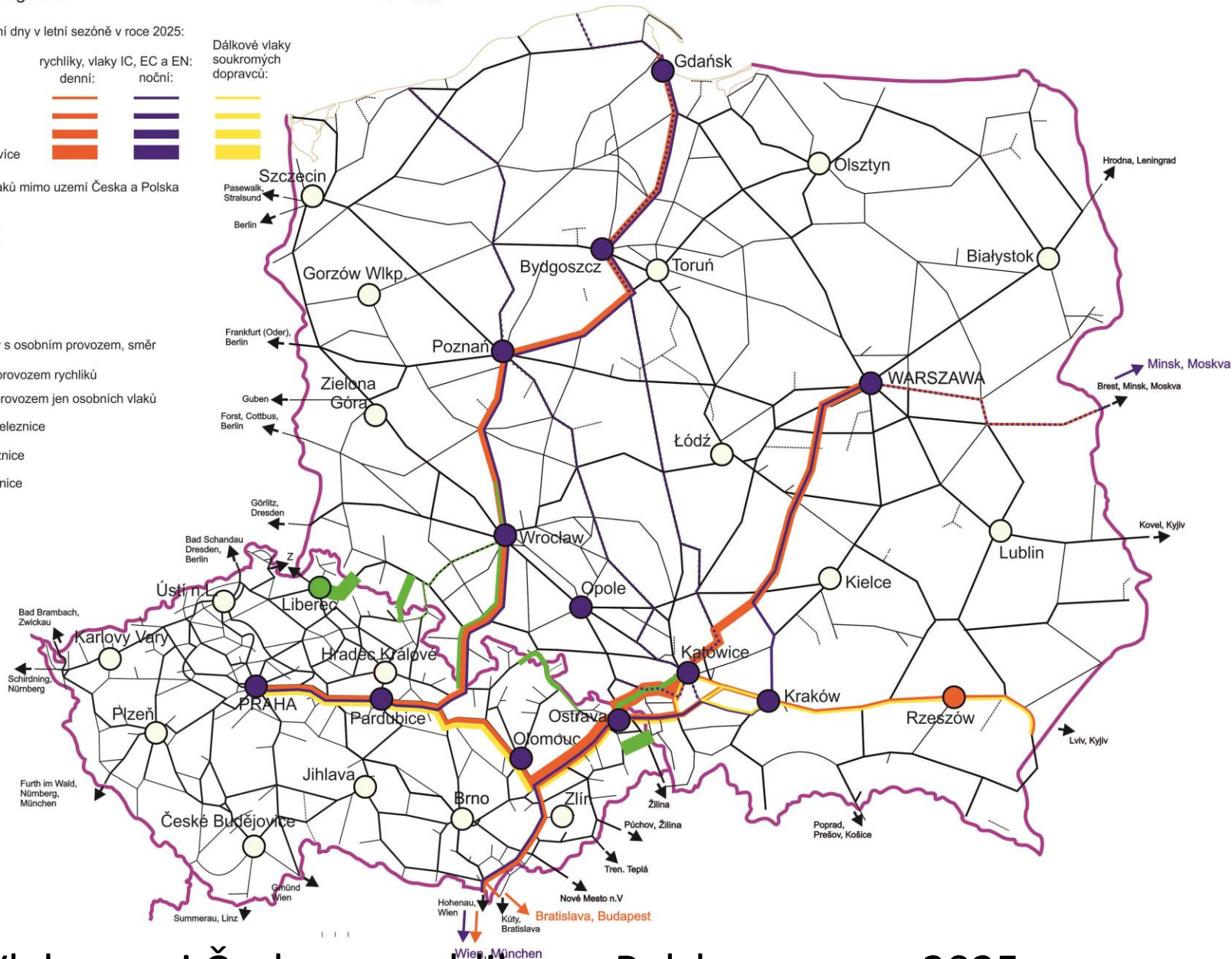
Dálkové vlaky soukromých dopravců:

Wien ↓ směr pokračování vlaků mimo území Česka a Polska

Vlaky všech typů, které jezdí pouze v sobotu a neděli a/nebo v období prázdnin

- Žilina ← Hraniční přechody s osobním provozem, směr
- Železniční trať s provozem rychlíků
- Železniční trať s provozem jen osobních vlaků
- Úzkorozchodné železnice
- Ozubnicové železnice
- Dnešní státní hranice
- Z Žitava (Zittau)

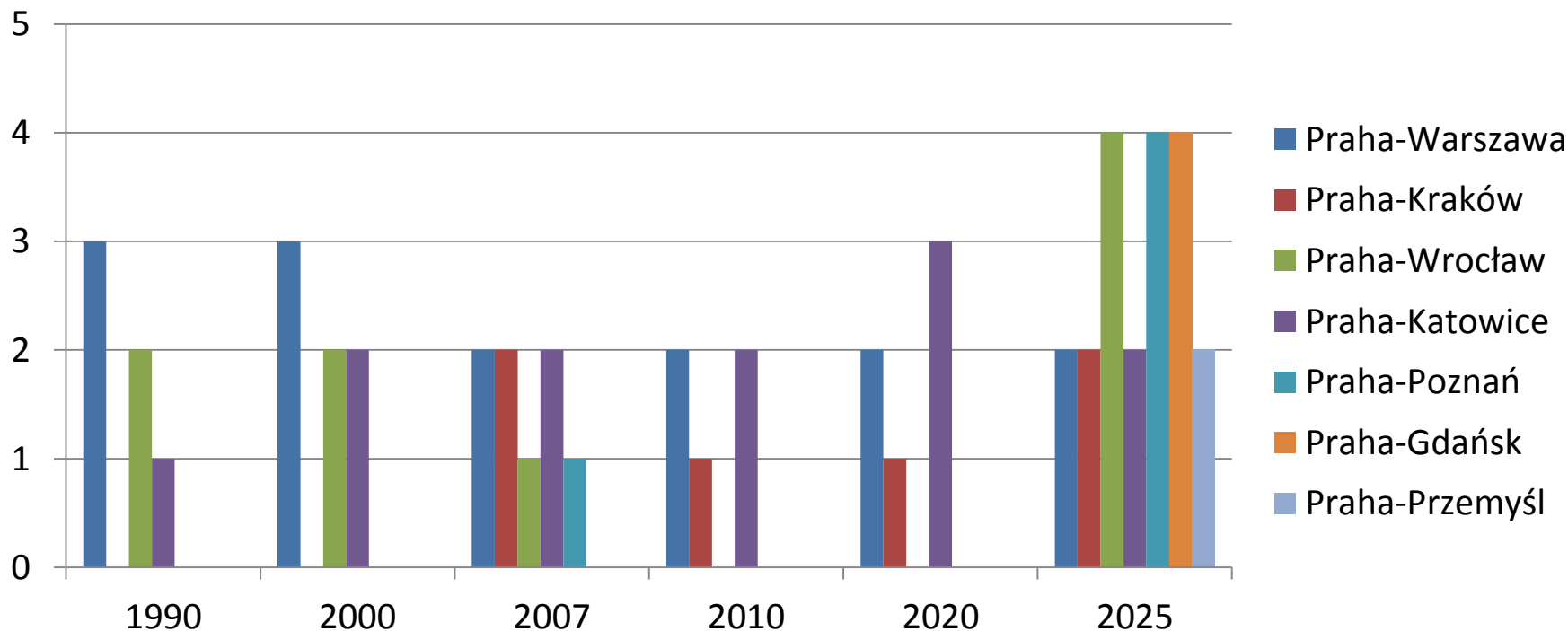

Vlaky mezi Českou republikou a Polskem v roce 2025

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČD a <https://www.vagonweb.cz/>

Nabídka spojů mezi vybranými městy

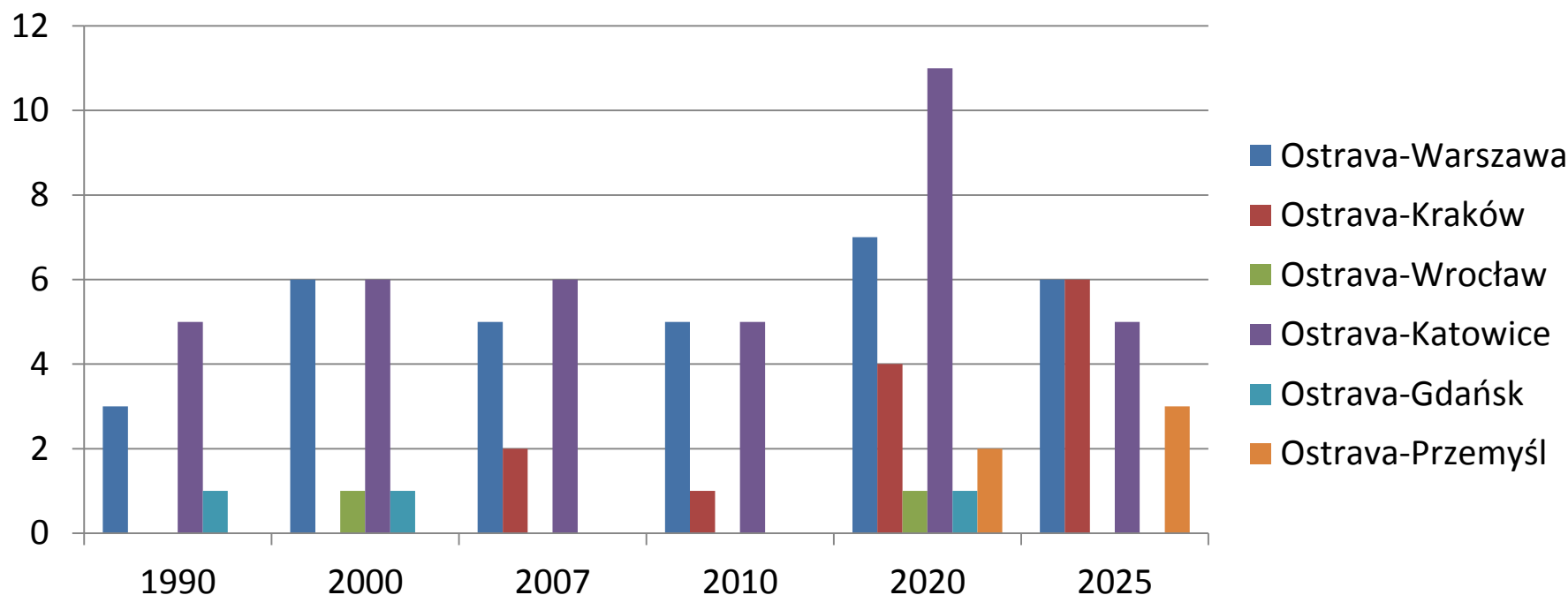
Počet přímých železničních spojení mezi vybranými velkými městy a důležitými železničními uzly České republiky a Polska v pracovní dny v letní sezóně v letech 1990–2025

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Nabídka spojů mezi vybranými městy

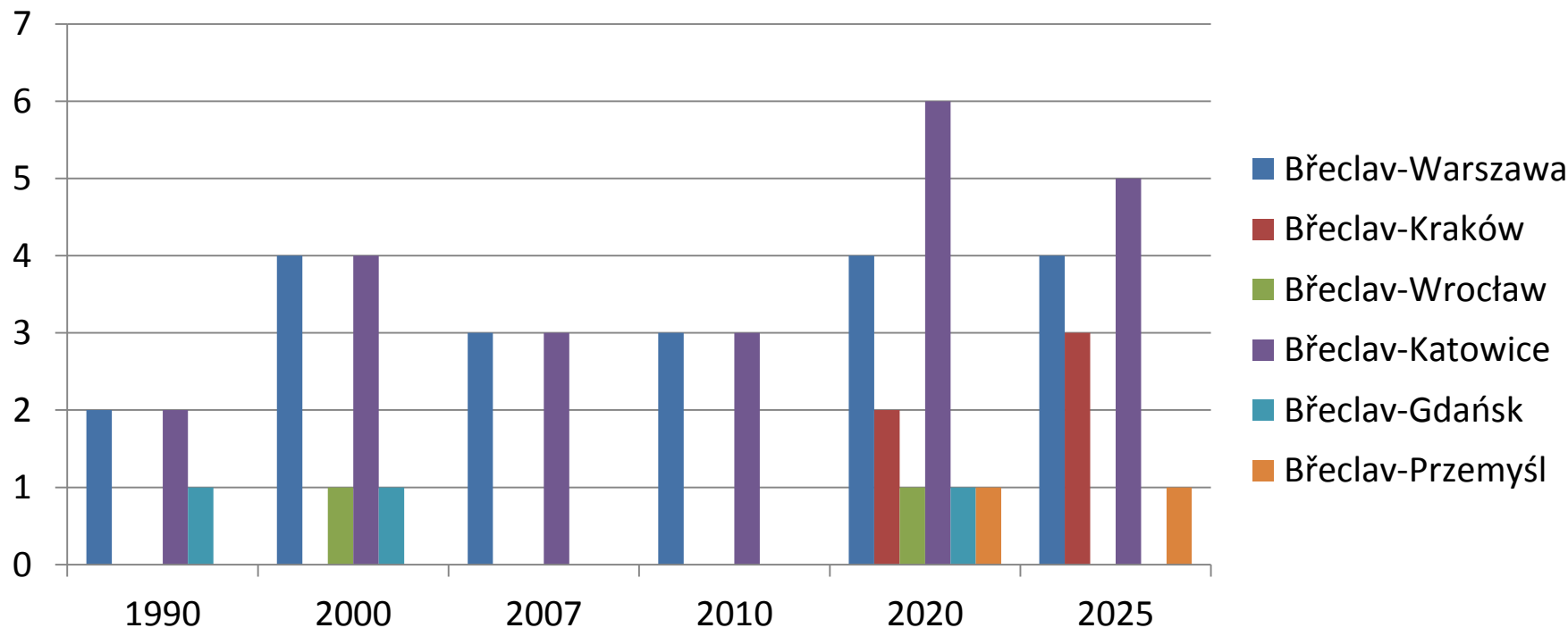
Počet přímých železničních spojení mezi vybranými velkými městy a důležitými železničními uzly České republiky a Polska v pracovní dny v letní sezóně v letech 1990–2025

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Nabídka spojů mezi vybranými městy

Počet přímých železničních spojení mezi vybranými velkými městy a důležitými železničními uzly České republiky a Polska v pracovní dny v letní sezóně v letech 1990–2025

Zdroj: vlastní zpracování na základě jízdních řádů PKP a ČSD/ČD

Závěry – infrastruktura

- ❑ V roce 2025 osobní doprava mezi Českou republikou a Polskem je provozována přibližně na polovině hraničních přechodů existujících v roce 1945 (8 na 17)
- ❑ Přestože počet aktivních železničních hraničních přechodů s Polskem je druhý největší po hranici s Německem, průměrná vzdálenost mezi přechody na hranici s Polskem je největší po hranici s Rakouskem
- ❑ V česko-polské železniční síti stále existují značné nedostatky, zejména v potenciálně důležitých spojeních, jako je Opava – Racibórz a Jeseník - Nysa
- ❑ Pozitivně je třeba hodnotit obnovení provozu dvou přehodů, které byly uzavřeny od druhé světové války, umožnění používání vlaků Krnov-Jeseník pro cestující z Polska a modernizaci a elektrifikaci tratí Lichkov-Międzyzylesie

Závěry – nabídka spojů

- ❑ Celkový počet přímých vlaků spojujících Českou republiku s Polskem v pracovní den v letní sezóně se zvýšil ze 13 v roce 1990 na 59 v roce 2025, tj. více než 4,5krát
- ❑ Zatímco počet přeshraničních osobních vlaků se zvýšil ze 3 na 40 a denních dálkových vlaků ze 2 na 14, počet nočních spojů poklesl z 8 na 5
- ❑ Výrazný pokles významu nočních tranzitních vlaků přes Českou republiku na trase z Polska na Balkán
- ❑ Směr a tempo změn nabídky byly proměnlivé, po období expanze v letech 1990–2000 nastal čas jejího omezení v první dekádě 21. století
- ❑ Pozitivní dopad vstupu České republiky a Polska do schengenského prostoru byl omezen celkovou krizí, zejména regionálních železnic v Polsku (zhoršování infrastruktury, delší cestovní doby, snížený počet vlaků), proto překvapivá rozhodnutí, jako například uzavření na několik let přechodu Český Těšín – Cieszyn

Závěry – nový model mezinárodních spojení

- ❑ Poslední desetiletí přineslo zřetelně pozitivní trend v rozvoji železničního spojení z České republiky do Polska:
 - intenzifikace využívání hlavních dálkových tahů zavedením nových dálkových vlaků, a to i na nových trasách, např. Praha – Wrocław – Poznaň – Gdaňsk, Graz – Břeclav – Ostrava – Krakov – Přemyśl a
 - velmi intenzivní rozvoj přeshraničních regionálních spojení, zejména na západním úseku česko-polské hranice (trat' Liberec – Harrachov – Szklarska Poręba (9 párů vlaků v letní sezóně a až 11 v sobotu a neděli)
- ❑ V podstatě došlo k přechodu od modelu založeného na jednotlivých dálkových, zejména nočních vlacích využívajících velmi omezený počet hraničních přechodů, k rozsáhlému systému spojení, v němž nejdůležitější roli hrají stále intenzivnější denní dálková spojení a regionální přeshraniční vlaky

Závěry – role liberalizace železnic

- ❑ Tyto pozitivní procesy jsou významně spojeny s organizační transformací a liberalizací železnic:
- aktivitou nových soukromých dopravců v dálkových spojih, včetně nočních spojů (RegioJet Praha – Kraków – Przemyśl a LeoExpress Praha – Kraków)
- aktivitou a spoluprací samospráv pohraničních regionů, díky nimž se vytvářejí základy přeshraničních systémů veřejné dopravy

Závěry – role regionální samosprávy

- ❑ Velmi pozitivním faktorem je tradičně silná pozice regionální železniční dopravy v ČR, která umožňuje rozšíření intenzivně provozovaných lokálních tratí do pohraničních stanic v hustě osídlených oblastech (Frýdek-Místek – Český Těšín – Cieszyn) a turistických oblastech (Liberec – Harrachov – Szklarska Poręba)
- ❑ Důležitý je také měnící se přístup k regionální železniční dopravě v Polsku, zejména v rozvinutějších regionech.
- ❑ Obzvláště pozitivním příkladem je Dolnoslezské vojvodství, které již více než deset let důsledně prosazuje politiku reaktivace místních železnic, včetně přeshraničních, a to zejména v oblastech s významnými turistickými funkcemi (například vlaky Wrocław – Meziměstí – Adršpach)

Děkuji za pozornost!

